

KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENTET

Tale

Tale ved/til: Forskningsseminar om Den kulturelle skolesekken

Sted: ABM-utvikling

Dato: Fredag 26. september 2008

ÅPNING – FORSKNINGSSEMINAR OM DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN

Kjære skolesekk-entusiaster!

Først, tusen takk for å få komme hit og åpne dette seminaret.

Forskning om skolesekken er ikke et avsluttet kapittel, tvert imot står vi her ”in media res”. Her kan vi både få en smakebit på det som skal komme og gi innspill til arbeidet som forestår. Slike dialoger er veldig nyttige, og veldig spennende også for oss i departementet å lytte til.

På enkelte kunst- og kulturfelt har arbeidet med kulturformidling til barn og unge lange røtter. Andre felt har færre tradisjoner – men har gjennom satsingen på Den kulturelle skolesekken utviklet mer kompetanse og økt bevissthet om god kulturformidling til barn og unge. Rikskonsertene er en del av Den kulturelle skolesekken og ble etablert i 1968. Målet var landsdekkende virksomhet. I 2001 var likevel skoleelever i over 70 norske kommuner uten tilbud om skolekonserter. Etter etableringen av Den kulturelle skolesekken som en nasjonal ordning i 2001, og særlig etter endringene i tippeneøkkelen i 2003, er ventelistene eliminert.

Kunst og kultur har verdi i seg selv. Møte med kunst og kultur gjennom oppveksten kan medvirke til at barn og unge får opplevelser som kan danne grunnlag for deres egne kreative aktiviteter og evne til å vurdere ulike kunst- og kulturuttrykk. Å forstå kunst og kultur er i mange tilfeller en læringsprosess. Gjennom å få utviklet en omfattende kulturforståelse står barn og unge bedre rustet til å møte og mestre utfordringene i kunnskapssamfunnet. Det er verdifullt å kunne uttrykke seg gjennom kunst og kultur, uavhengig av kjønn og geografiske, sosiale og økonomiske skillelinjer, og det har verdi for den enkelte og for samfunnet å få tilgang til et bredt spekter av kunst- og kulturopplevelser.

Hovedmålet med Den kulturelle Skolesekken var derfor å gi alle elever i grunnskolen tilgang til et profesjonelt kulturtilbud av ulike kunst- og kulturuttrykk. Fram til 2006 var skolesekken i en opptrappings- og implementeringsfase. Fylkeskommunene og kommunene skulle utvikle sine ordninger, skolene skulle innføre ordningen og kunst- og kulturinstitusjonene skulle

utvikle tilbud i Den kulturelle skolesekken.

Har vi så nådd målene som ble satt? Ja. Innføringen av Den kulturelle skolesekken innebærer at kulturformidlingen til barn og unge er blitt systematisert. I dag får alle barn og unge i skolen kunst- og kulturformidling som en del av skolehverdagen. Skolesekken når alle elever i grunnskolene i Norge, dvs. 620.000. Vi har etter hvert også fått en mer moden kulturell skolesekk. Det er opprettet strukturer, nettverk og møteplasser. Det er bygd opp kompetanse på formidling av kunst og kultur til barn og unge over hele landet. Vi har bygd et godt fundament. Dette er verdens beste ordning for formidling av kunst og kultur i skolen!

Det betyr ikke at den ikke kan forbedres, eller dokumenteres. Skolesekken har skapt stor interesse og begeistring i andre land, og i fjor ble det innført en egen variant i Sverige – En skapande skole. Det er en landsomfattende ordning i mindre format etter modell av den norske. I Danmark har flere kommuner og regioner startet med ”kulturell rygsæk”, og vi har akkurat fått rapport fra Tyskland om ”Düsseldorfer Kulturrucksack” som er igangsatt i hovedstaden i Nordrhein-Westfalen [*sic*].

Den internasjonale interessen gjør det desto viktigere for oss å kunne bidra med kunnskap om hvordan skolesekken virker. Etter hvert vil vi da også kunne gå i dialog med andre lands skolesekkordninger og utveksle erfaringer og justeringer. Så langt har vi åpenbare positive resultater å vise til. Vi har likevel et sterkt behov for mer samlet og systematisk kunnskap om ordningen.

Til nå foreligger det en større evaluering av Den kulturelle skolesekken, utført av NIFU Step. Dessuten har noen av fylkeskommunene initiert undersøkelser av egen virksomhet, for eksempel av Bergensmodellen.

Kultur var tidligere en marginal arbeidsoppgave for fylkeskommunene. Men endringene i fylkeskommunenes arbeidsoppgaver og rolle de siste årene har bidratt til at kultur framstår som et mer sentralt arbeidsfelt. Det er likevel store forskjeller mellom hvordan de ulike fylkene organiserer og løser de kulturpolitiske oppgavene. Noen har kunstfaglig kompetanse i eget forvaltningsapparat (jf Møre og Romsdal), mens andre har et skarpere skille mellom forvaltningsmessige og kunstfaglige oppgaver. Fordeler og ulemper ved de forskjellige modellene og hvordan skolesekken som følge av disse har utviklet seg ulikt på regionalt nivå, er nyttige erfaringer å bygge videre på. Det er skrevet hovedoppgaver og masteroppgaver om skolesekken, og nå er det også et doktorgradsarbeid på gang. Alt dette er viktig å ta med oss i arbeidet videre.

Viktig å ta med oss videre er selvsagt også det notatet fra 2003 som danner bakteppet for det vi skal snakke om på dette seminaret. Det inneholder nettopp en drøfting av mulige innfallsvinkler til mer systematisk kunnskap om Den kulturelle skolesekken – og om de uttrykksformene, relasjonene og samhandlingsformene som Skolesekken etter målsettingene skal bidra til å skape. Dette er en ambisiøs skolepolitisk og kulturpolitisk satsning. Den byr derfor på nye utfordringer og erfaringer for både opplæringsvirksomheten og kultursektoren.

For vår del er det fire hovedspørsmål som vi er nysgjerrige på:

- 1) Hvilken plass har den kulturelle skolesekken i skolehverdagen? (Hvor ofte, forberedelser, tilberedelser)
- 2) Hvordan virker den for elevene? (Får de et mer positivt forhold til kunst og kultur? Gir det seg positive utslag i andre fag, jf UNESCO-undersøkelse om den såkalte wow-effekten?)
- 3) Hvordan virker den for lærerne? (Krevende? Inspirerende? Læringskurve? Materialtrettthet?)
- 4) Hva skjer i møtene mellom kunsten og den enkelte elev? (Observasjoner, reaksjoner)

Disse nevner jeg ikke for å signalisere framtidige forskningsoppdrag, men som eksempler på momenter det er viktig å fremheve i det forskningsarbeidet som nå pågår. Til nå har undersøkelsene gått mest på de organisatoriske og administrative sidene ved ordningen, ”tilbudssiden” så å si. I årene framover vil vi kunne hente mer kunnskap om ”brukersidens” erfaringer med ordningen, på kort og lang sikt.

Telemarksforskning har jo fått et konkret oppdrag, som de vil fortelle mer om her i dag: Å evaluere forsøkene med Den kulturelle skolesekken i videregående skoler. Dette arbeidet og funnene så langt skal bli spennende å få tilbakemeldinger på fra dere som er involvert i forsøket.

Sammen med kulturløftet og kulturskolesatsingen er Den kulturelle skolesekken med på å gjøre Norge til en av verdens mest framtrepende kulturnasjoner. Med skolesekken har vi et stort internasjonalt forsprang i å demokratisere spredningen og tilbudet av profesjonelle kunst- og kulturopplevelser. Dette er uhyre viktig å få belyst og dokumentert. Det som kommer fram på dette seminaret, vil være viktig for oss som skal fatte beslutninger om det videre løpet i Den kulturelle skolesekken. Vi trenger en strategi for forskning om denne store satsningen, og dette er startskuddet.

Da kan vi gå ut i verden og ikke bare si ”Look to Norway!” – men også, litt mer lavmælt, men på lang sikt kanskje mer overbevisende: ”These are the results of the Norwegian research”.

Resten av verden venter med spenning på det. Her og nå er det vi i dette rommet som får førstehåndskjennskap til hva som skjer og muligheten til å legge noen føringer framover.

Grip dagen, og lykke til videre!